

Зміст

1. Фондовий ринок: світ і Україна	2
2. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування пенсійних фондів	5
2.1. Кількість КУА, АНПФ, ІСІ, НПФ та СК з активами в управлінні	5
2.2. Вартість активів в управлінні, ВЧА ІСІ та чистий притік капіталу у відкритих ІСІ	6

1. Фондовий ринок: світ і Україна

У 1-му кварталі 2023 року негативний тиск на ринки з боку макроекономічних чинників у розвинених країнах дещо послабився: тренд останніх місяців минулого року на сповільнення інфляції у більшості країн ЄС та у США продовжився, зокрема впали ціни на енергоносії, а також посилювалися очікування щодо завершення циклу підвищення ставок центробанками. Водночас, це все відбувалося та тлі повномасштабної війни в Україні й терору з боку РФ, який продовжувався, незважаючи на деяке зменшення джерел фінансування після запровадження у перші місяці року додаткових суттєвих санкцій проти енергетики РФ.

Врешті, американський індекс широкого ринку акцій S&P 500 за січень-березень 2023 року додав ще 7.0% (після +7.1% за 4-й квартал 2022-го), у той час як класичний промисловий DJIA – тільки 0.4% (але після +15.4%), рис. 1.

Британський ключовий індекс акцій у 1-му кварталі 2023 року зріс на 2.4% (після +8.1% за 4-й 2022-го), а ключові ринки ЄС мали найвищі серед розвинених країн результати: у Франції акції провідних компаній додали 13.1% (після +12.3%), а у Німеччині –12.2% (після +14.9%). Японські блакитні фішки за січень-березень 2023 року зросли на 7.5% (після +0.6% за 4-й квартал 2022-го).

Єдиним із втратами за 1-й квартал був індекс акцій провідних компаній Польщі¹: -1.9% (після -20.9% за попередній). На дворічному проміжку, проте, його негативний результат -9.3% був не найнижчим серед розвинених ринків: гонконзький провідний індекс втратив 28.1% з березня 2021 року. Також, на цьому проміжку зазнали втрат блакитні фішки Японії (-3.9%), а лідирували французькі (+20.7%) та британські акції (+13.7%).

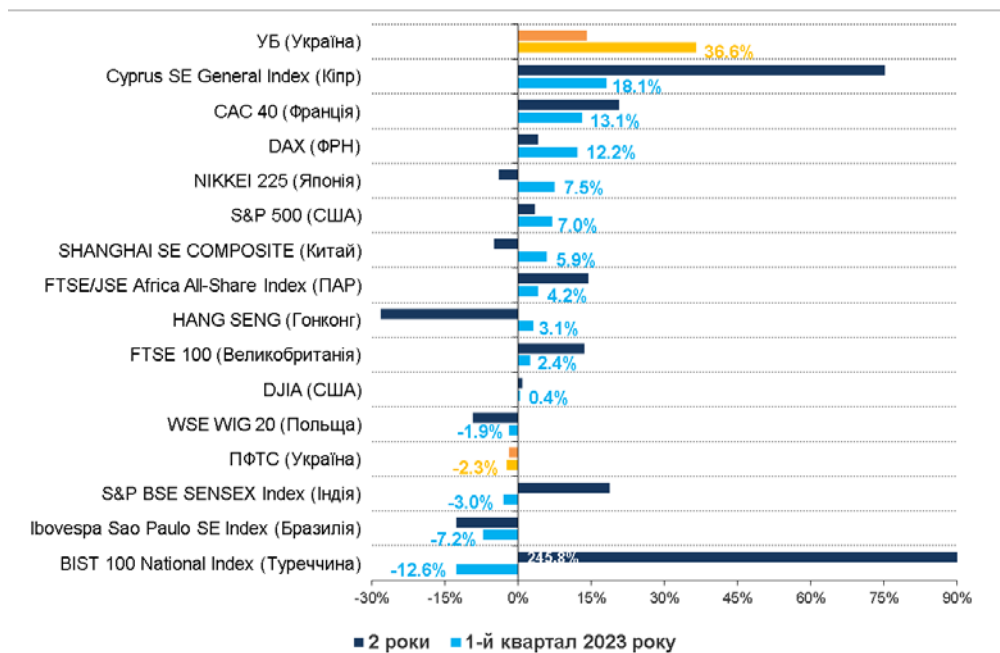

Рис. 1. Динаміка фондових індексів світу у 1-му кварталі 2023 року та за 2 роки*

* За даними бірж та агентства Bloomberg. Ренкінгування на графіку – за кварталним показником.

Ринки, що розвиваються, у 1-му кварталі 2023 року загалом мали слабшу динаміку, ніж розвинені, із традиційно більшою волатильністю та з розмахом результатів. При середньому зростанні на 1% (проти +6.5% для семи розвинених ринків), окремі ринки, що розвиваються, показали як найгірший

серед усіх проаналізованих результат кварталу, так і найкращий із них.

Після надзвичайного зростання за попередній період, у 2022 році й за два останні роки загалом (+245.8%), турецький ринок, в умовах турбулентної внутрішньоекономічної та політичної ситуації, впав на

¹ Індекс-провайдери FTSE Group, STOXX відносять польський ринок до розвинених.

12.6% за 1-й квартал 2023 року. Проте зростання ринків, що розвиваються, за останні два роки (+56.1% у середньому для семи ринків) і без його урахування було доволі значним (+18.2%) і на порядок випереджало середній результат розвинених ринків.

Серед аутсайдерів 1-го кварталу також були *бразильський* індекс (-7.2%, після -0.3% у 4-му 2022-го) та *індійський* (-3.0%, після +5.9%).

У *Китаї* ключовий індекс акцій у січні-березні 2023 року додав 5.9% (після +2.1% за попередній квартал), але за останні два роки – втратив 4.9%.

Лідирували ж за приростом у 1-му кварталі цього року *кіпрські* акції: +18.1% (після +21.5% у 4-му кварталі 2022-го).

Український фондовий ринок у 1-му кварталі 2023 року демонстрував дуже волатильну динаміку, коливаючись від -33% до +37% за індексом УБ, що не було безпосередньо пов'язано з результатами діяльності компаній-складових індексу. При цьому набір із семи акцій, що входять до індексу, не змінився: на 31.03.2023, як і на початку року, він включав два енергетичних підприємства, два – машинобудівних, два аграрних і один банк.

Значний стрибок нагору в останні два дні березня приніс провідним українським акціям +36.6% за квартал. Зважаючи на те, що рік тому ринок був зупинений через активну фазу воєнних дій в Україні, річний результат вітчизняного ринку розрахувати неможливо, а за два останні роки він був позитивним і близьким до середнього по ринках, що розвиваються (за винятком турецького): +14.1%.

Це відбувалося на тлі деякого покращення макроекономічної ситуації в Україні, попри активні воєнні дії та продовження регулярних обстрілів житлової та критичної інфраструктури міст. Поточна економічна ситуація на підприємствах та очікування бізнесу в перші місяці 2023 року, зокрема на найближчі півроку, суттєво поліпшилися, за даними опитування Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, хоча невизначеність на два роки вперед залишалася значною.² За попередніми даними Державної служби статистики, реальний ВВП України у 1-му кварталі 2023 року збільшився порівняно з попереднім кварталом на 2.4% (з урахуванням сезонного фактору), а порівняно з 1-м кварталом 2022 року (більше половини якого країна

працювала до повномасштабного вторгнення РФ) – зменшився на 10.5% (після -31.4% у 4-му кварталі 2022 року).³

Інфляційний тиск у перші місяці 2023 року продовжував послаблюватися: у березні ІЦП сповільнився до 3.03% за 1-й квартал (із 3.94% за 4-й 2022-го) та 21.3% у річному вимірі (із 26.6% на кінець грудня 2022 року), за даними Держстату.

У цих умовах Національний банк України впродовж кварталу й надалі зберігав свою облікову ставку на рівні 25%.⁴ Це сприяло подальшій стабілізації валютного ринку і стриманню інфляції, враховуючи збереження узгодженості між НБУ та Мінфіном про уникнення емісії для монетизації дефіциту державного бюджету. НБУ зберігав фіксований офіційний курс гривні до долара США на рівні 36.5686 грн за 1 долар, встановлений ним у липні 2022 року, а ринковий курс несуттєво відрізнявся, наближаючись до нього протягом кварталу. Курс гривні до євро за 1-й квартал послабився на 2.1%.

НБУ продовжував зменшувати обсяги своїх валютних інтервенцій, що, разом із подальшим наповненням їх фінансовою допомогою від іноземних партнерів України, сприяло нарощенню міжнародних резервів. Так, уже до кінця січня 2023 року вони відновилися до рівня, що був до початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну, а на кінець березня сягнули найвищого за понад 11 років рівня – 31.9 млрд дол. США (в еквіваленті). За 1-й квартал вони зросли на 3.4 млрд дол. США, або на 11.9%.⁵ Таким чином, на 31.03.2023 міжнародні резерви забезпечували 4.2 місяці майбутнього імпорту і виконання зобов'язань України та поточних операцій уряду й НБУ.⁶

Міністерство фінансів України у січні-березні 2023 року продовжувало проводити регулярні щотижневі аукціони з розміщення державних облігацій (ОВДП). Близько половини з випусків мали статус військових облігацій, ставки за якими були практично на рівні зі «звичайними» ОВДП чи дещо вищими: близько 18.5% річних у гривні за однорічними паперами упродовж 1-го кварталу (наприкінці 2022 року – близько 16-18.5% річних за звичайними та військовими облігаціями). Попит на гривневі ОВДП був найбільшим, хоча від січня до березня спадав, на відміну від іновалютних, зокрема,

² <http://www.ier.com.ua/ua/institute/news?pid=7162>

³ <https://ukrstat.gov.ua>

⁴ <https://bank.gov.ua/ua/monetary/stages/archive-rish>

⁵ <https://bank.gov.ua/ua/markets/international-reserves-allinfo/dynamics?startDate=01.01.2022&endDate=01.04.2023>

⁶ <https://bank.gov.ua/ua/news/all/mijnarodni-rezervi-zrosli-do-319-mlrd-dol-ssha-za-pidsumkami-bereznya-syagnuvshii-odinadtsyatirichnogo-maksimumu>

доларових облігацій, ставки за якими коливалися у межах 4.25%-4.75% річних за піврічні папери.

Загалом, за 1-й квартал 2023 року за розміщені гривневі ОВДП бюджет отримав у 3.5 рази більше, ніж за інвалютні (євро та долар США), а саме – 110 млрд грн – більш ніж удвічі більше, ніж за попередній квартал. Усього через первинний продаж ОВДП уряду вдалося залучити за цей період 142.4 млрд грн (в еквіваленті), у т. ч. 771.5 млн дол. США і 86.9 млн євро. У цілому, це було на понад 36 млрд грн, або на 34%, більше, ніж за 4-й квартал 2022 року.

Упродовж січня-березня 2023 року, як і раніше, ОВДП зокрема і державні облігації загалом були основним інвестиційним інструментом внутрішнього ринку капіталу, у тому числі й для інституційних інвесторів. Їхня кількість в обігу на фондових біржах України не змінилася за 1-й квартал – як і корпоративних цінних паперів, допущених до торгів на біржах. Натомість, кількість останніх поза біржовими реєстрами («лістингом») зменшилася. Тож, у цілому, з точки зору наявності інструментів, допущених до торгів, **біржові ринки капіталу в Україні за у 1-му кварталі 2023 року звузилися на 3.5%** (табл. 1).

Таблиця 1. Динаміка біржових ринків капіталу України у 1-му кварталі 2021-23 рр.

Показник / Дата	31.03.2021 (1 кв. 2021)	31.12.2022 (4 кв. 2022)	31.03.2023 (1 кв. 2023)	Зміна за 1 кв. 2023	Зміна за 2 роки
Кількість цінних паперів (ЦП) у списках фондових бірж, у т. ч.*:	493	510	492	-3.5%	-0.2%
Кількість ЦП у реєстрах (лістингу) фондових бірж, у т. ч.:	201	194	194	0.0%	-3.5%
ОВДП	189	171	171	0.0%	-9.5%
ОЗДП	-	14	14	0.0%	x
муніципальних облігацій	2	3	3	0.0%	50.0%
корпоративні облігації	8	4	4	0.0%	-50.0%
облігації іноземної держави	-	0	0	x	x
акцій**	1	1	1	0.0%	0.0%
акцій КІФ	1	1	1	0.0%	0.0%
інвестиційних сертифікатів	0	0	0	x	x
Обсяг торгів на фондових біржах (загальний), млн грн, у т. ч.:	116 995.3	34 747.4	83 660.5	140.8%	-28.5%
ОВДП+ОЗДП	115 979.5	32 138.6	78 401.2	143.9%	-32.4%
муніципальними облігаціями	63.7	24.1	0.0	-100.0%	-100.0%
корпоративними облігаціями	351.0	213.5	31.6	-85.2%	-91.0%
облігаціями іноземної держави	-	2 295.6	5 217.8	127.3%	x
акціями	80.6	75.2	9.7	-87.1%	-88.0%
інвестиційними сертифікатами (та акціями КІФ)	3.9	0.4	0.2	-58.7%	-95.9%
деривативами (без держ. деривативів)	10.9	0.0	0.0	x	-100.0%

Джерела: дані щодо цінних паперів у списках фондових бірж та щодо обсягів торгів - НКЦПФР, фондові біржі; розрахунки - УАІБ.

* Загалом у списках ФБ України станом на 31.03.2023 року, включаючи лістинг, перебувало 186 випусків державних облігацій, 8 - муніципальних облігацій, 119 - корпоративних облігацій (у т.ч. 23 єврооблігацій), 136 випусків акцій (у т.ч. 48 - іноземних), 7 - акцій КІФ, 20 - інвестиційних сертифікатів ПФФ, 9 - іноземних суверенних облігацій і 7 - деривативів. ** З урахуванням депозитарних розписок MHP S.A.

Зведений лістинг усіх діючих бірж за 1-й квартал 2023 року кількісно не змінився: 194 інструменти, а з березня 2021-го він скоротився на 3.5%. На 31.03.2023 він становив 39.4% від загального біржового списку цінних паперів та деривативів (на початку року – 38%). Дворічне скорочення лістингу відбулося за рахунок державних облігацій (ОВДП – 9.5%), а також корпоративних бондів (-50%). Незмінна кількість випусків ОЗДП (14) залишалися у лістингу вже упродовж півроку. Частка ж ОВДП у

ньому станом на 31.03.2023 не змінилася від початку року (88.1%), а за два роки – зменшилася з 94%.

Частка лістингових акцій (як і раніше, всього один випуск) у березні 2023 року залишалася незначною: 0.5%. Загальна кількість випусків акцій, допущених до торгів на біржах, на кінець 1-го кварталу несуттєво зменшилася – зі 140 до 136, що становило 27.6% усього зведеного біржового списку всіх бірж.

Обсяг торгів на біржах (регульованих і організованих ринках) у 1-му кварталі 2023 року, за даними НКЦПФР, становив 83.7 млрд грн, що було на 140.8% більше, ніж у попередньому кварталі. Це відбулося за рахунок державних цінних паперів. У порівнянні з аналогічним періодом 2021 року (до повномасштабного вторгнення РФ в Україну), обсяг торгівлі зменшився на 28.5%.

Левову частку загальної вартості біржових угод за цей період, як і раніше, мали **державні облигації: 93.7%**. При цьому майже всі з них були з ОВДП, у той час як частка облигацій зовнішньої позики у загальному обсязі торгів на біржах за 1-й квартал 2023 року скоротилася в рази. Сукупний обсяг угод із державними паперами за ці три місяці зріс майже на 144% порівняно з 4-м кварталом 2022 року.

Торги **іноземними суверенними облигаціями** у січні-березні 2023 року продовжували зростати: квартальний обсяг збільшився на 127.3%, до 5.2 млрд грн. Тож пошук місцевими інвесторами «безпечних

гаваней» у вигляді облигацій Держказначейства США та інших країн у цей період, в умовах війни, тривав.

Обсяг угод із **корпоративними облигаціями** за 1-й квартал зменшився на порядок (-85.2%), до 31.6 млн грн. Схожа динаміка була і в торгах **акціями**: ще -87.1% (після -91.8% за попередній квартал), до 9.7 млн грн. У порівнянні з аналогічним періодом 2021 року торги корпоративними облигаціями скоротилися на 91%, акціями – на 88%.

Обсяг біржових торгів **сертифікатами й акціями інвестиційних фондів** за 1-й квартал 2023 року був більш ніж удвічі меншим, ніж за попередній квартал, а порівняно з аналогічним періодом 2021 року – майже на 96% і становив незначну частку загального обсягу угод на організованих ринках.

Торгівля **муниципальними облигаціями** у 1-му кварталі 2023 року на біржах була відсутня.

За даними НКЦПФР, у січні-березні 2023 року обсяг торгів поза організованим ринком капіталу був у 2.5 раза більшим, ніж на них, і становив 202.7 млрд грн (+123% порівняно з показником минулого року), а загальний обсяг торгів на ринках капіталу збільшився на 54.5% у річному вимірі⁷.

2. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування пенсійних фондів

2.1. Кількість КУА, АНПФ, ІСІ, НПФ та СК з активами в управлінні

У 1-му кварталі 2023 року, в умовах продовження повномасштабної війни Росії проти України, вітчизняна галузь управління активами інституційних інвесторів та адміністрування пенсійних фондів залишалася стійкою і навіть продемонструвала певне зростання за більшістю основних показників.

Кількість діючих **компаній з управління активами** із початку 2023 року зменшилася на одну (-0.3%), до **299** на кінець березня (рис. 2). Водночас, за 1-й квартал на ринок вийшли дві нові КУА (як і за попередній квартал).

Кількість компаній - **адміністраторів недержавних пенсійних фондів (АНПФ)** у січні-березні 2023 року не змінилася: **18**. Серед них, як і раніше, було 6 компаній, які здійснювали винятково

діяльність із адміністрування НПФ, решта – поєднували її з управлінням активами.

Упродовж 1-го кварталу 2023 року було **zareestrovano 3 нових ІСІ** (для порівняння, за попередній квартал – 6 ІСІ, за неповний 1-й квартал 2022 року – 45 ІСІ). Два з них були венчурними корпоративними фондами, тобто одразу після реєстрації були визнані такими, що відбулися (досягли нормативу мінімального обсягу активів). Третій новий зареєстрований фонд – пайовий кваліфікаційний ІСІ.

Загальна кількість **сформованих ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів** («визнаних»), у січні-березні 2023 року відновила зростання, після незначного скорочення у попередньому кварталі, і на 31.03.2023 становила **1775**

⁷ https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2023/06/informatsiina_dovidka_shchodo_rozvytku_fondovo_ho_rynku_ukrainy_za_berezen_2023.pdf

(+33 фонди, або +1.9%). Із них 1658 (понад 93%) були венчурними ІСІ.

Загалом, у 1-му кварталі 2023 року нормативу досягли 4 ІСІ (після 7-ми у попередньому кварталі), половина з них – венчурні КІФ, два інші – кваліфікаційні ПІФ.

Кількість **недержавних пенсійних фондів (НПФ) в управлінні КУА** станом на 31.03.2023, за даними отриманої звітності, дорівнювала **54** (без урахування корпоративного фонду НБУ), у тому числі

45 відкритих, три корпоративних і шість професійних. Активами НПФ управляли 32 КУА.

В **адмініструванні** 17-ти АНПФ-членів УАІБ на кінець березня 2023 року, як і раніше, перебували **57 НПФ**: 47 відкритих, 4 корпоративних та 6 професійних.

Кількість **страхових компаній (СК), що передали свої активи в управління КУА**, з початку 2023 року не змінилася: у березні одна КУА надавала такі послуги **одній** СК.

Рис. 2. Динаміка кількості КУА, АНПФ та ІСІ, НПФ і СК з активами в управлінні КУА у 1 кв. 2021-23 рр.

2.2. Вартість активів в управлінні, ВЧА ІСІ та чистий притік капіталу у відкритих ІСІ

Сукупні загальні активи діючих ІСІ, що перебували в управлінні КУА та досягли нормативів (сформованих, «визнаних» ІСІ), на кінець березня 2023 року дорівнювали **551 843 млн грн**, за даними звітів фондів (рис. 3). За 1-й квартал вони зросли загалом на 3.2%.⁸ Річний приріст активів, за наявними даними станом на 31.03.2023, становив 2.9% (на кінець грудня 2022 року він дорівнював 2.8%). Із березня 2021-го, до початку повномасштабної війни РФ проти України наприкінці лютого 2022 року і зупинки регулятором діяльності та звітування фондів та профучасників, активи сформованих ІСІ збільшилися на 25.1%.

Зростання вартості активів сформованих ІСІ у січні-березні 2023 року забезпечили, переважно, закриті ІСІ, зокрема, й венчурні фонди. Це відбулося у тому числі за рахунок збільшення кількості останніх на 1.1%. Активи ж венчурних ІСІ за 1-й квартал додали 3.2%. Станом на 31.03.2023 загальні активи венчурних ІСІ становили **534 425 млн грн**.

Активи незмінних 16-ти відкритих фондів скоротилися ще на 2.3% за 1-й квартал (після 17.1% за 4-й квартал 2022). Станом на 31.03.2023 цей сектор мав **143 млн грн** активів.

⁸ Кількість звітів діючих ІСІ за 2022 рік (станом на 31.12.2022), зокрема, інтервальних та венчурних, була меншою від звичайної/очікуваної, що

суттєво вплинуло на динаміку ВЧА (у т.ч. на її знак/напрямок: зменшення кількості звітів було відносно більшим у порівнянні зі скороченням активів).

Активи НПФ в управлінні КУА у березні були на 3.4% більшими, ніж на початку 2023 року (при збільшенні кількості звітів фондів на 1.9%)⁹. Станом на 31.03.2023 вони сягнули майже **2 436 млн грн.**

НПФ в адмініструванні членів УАІБ (незмінні 57 фондів) на кінець березня 2023 року мали **2 440 млн грн** активів (+3.1% за 1-й квартал).

Активи СК в управлінні КУА у січні-березні 2023 року зросли на 5.1%. Усього одна СК і далі залишалася з активами, переданими в управління КУА. Станом на 31.03.2023 ці активи дорівнювали майже **148 млн грн.**

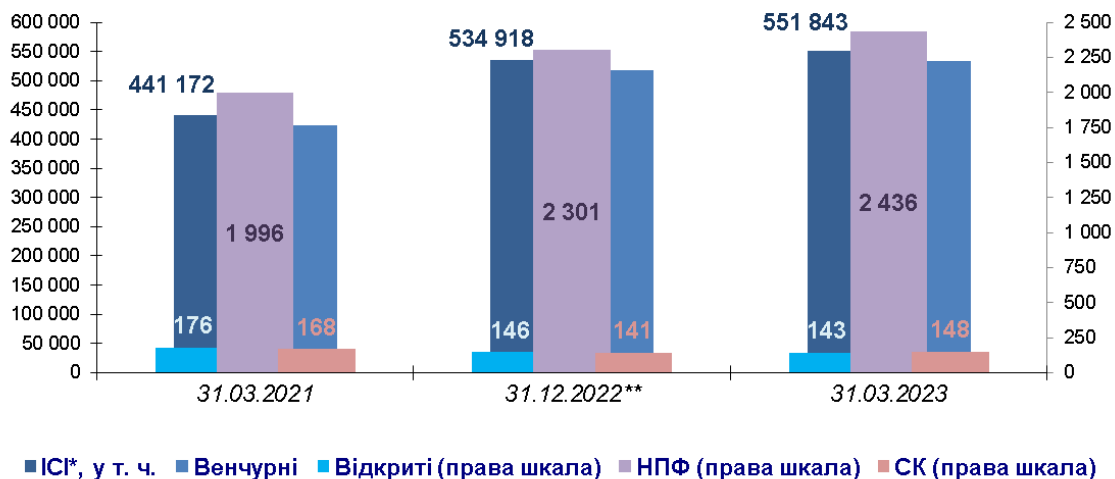

Рис. 3. Динаміка вартості активів в управлінні у 1-му кв. 2021-23 рр., млн грн

Вартість чистих активів (ВЧА) усіх сформованих ІСІ за 1-й квартал 2023 року зросла на 4.7%, до **431 816 млн грн**, що частково було зумовлено збільшенням кількості (звітів) фондів за цей період (див. зноску 5).

Як і для загальних активів сформованих ІСІ, зростання їхньої сукупної ВЧА відбулося завдяки приросту у секторах закритих ІСІ, зокрема, *венчурних фондів* (+4.7% за квартал). Дворічний приріст у секторі навіть перевищив приріст загалом по всіх ІСІ – +28.4% проти +27.0% відповідно. Чисті активи *венчурних ІСІ* на кінець березня становили **414 831 млн грн**, або 96% сукупних чистих активів ІСІ (як і на початку 2023 року).

Відкриті ІСІ, серед яких кількість діючих фондів залишалася незмінною (16), втратили 2.3% за

1-й квартал 2023 року (після -17.1% ВЧА за 4-й квартал 2022), а з березня 2021 року – 18.8%. Як і у випадку із загальними активами сектору, це відбулося за рахунок відтоку капіталу з сектору, в той час як ринок зростав у цей період, а з ним – і вартість портфелів фондів. Станом на 31.03.2023 чисті активи сектору становили майже **143 млн грн.**

Рух капіталу у відкритих ІСІ у 1-му кварталі 2023 року залишався негативним: **-8.7 млн грн** у вигляді чистого відтоку (однак у березні – чистий притік), після -27.7 млн грн за попередній квартал (рис. 4).

Річний чистий відтік на кінець березня посилювався до -36.5 млн грн із -25.5 млн грн на початку року.

⁹ Активи НПФ станом на 31.12.2022 – за даними звітів 53-х фондів з 57 НПФ в управлінні та адмініструванні загалом, станом на 31.03.2023 – за даними 54-х фондів.

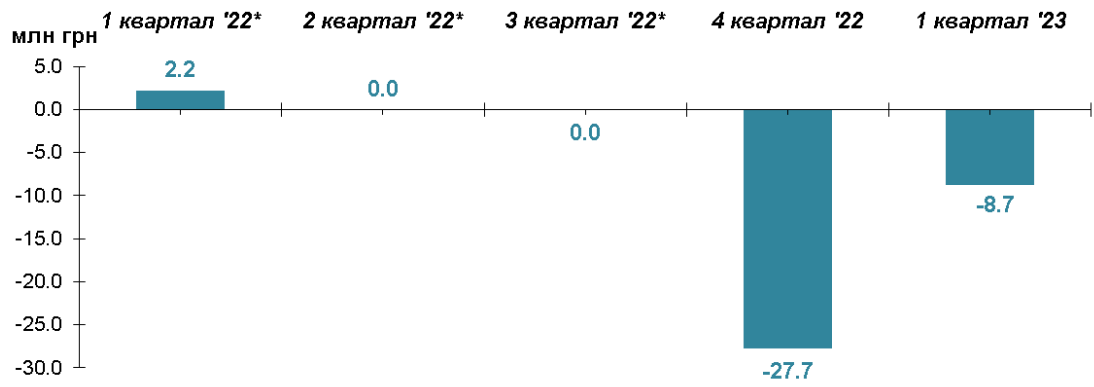

Рис. 4. Чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у 1-му кв. 2022-23 рр., поквартально

Детальніше про результати діяльності з управління активами ІСІ, НПФ та СК, а також адміністрування НПФ дивіться в окремих оглядах УАІБ, що будуть опубліковані на сайті: <https://www.uaib.com.ua/analituaib/publ-ici-quart>

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- [Ринок у цифрах](#)
- [Компанії та фонди](#)